

XLIV Olimpiada Geograficzna

Rola gleb w rozwoju gminy Miejów

Temat B

Dominika Zdunek

Klasa III "a" o profilu matematyczno -
geograficznym

III Liceum Ogólnokształcące
im. Unii Lubelskiej w Lublinie

Praca wykonana pod kierunkiem mgr Jolanty
Terpiłowskiej

Spis Treści

1. Wstęp	str. 3
2. Środowisko przyrodnicze	str. 4
a) Geologia	
b) Klimat	
c) Wody	
d) Gleby	
e) Roślinność	
3. Charakterystyka gleb gminy	str. 11
a) Gleby płowe	
b) Gleby brunatne	
c) Kompleks gleb bielcowych i rdzawych	
d) Mady	
e) Gleby torfowe i murszowe	
4. Człowiek w środowisku przyrodniczym	str. 15
a) Osadnictwo	
b) Transport	
c) Struktura użytkowania terenu	
d) Rolnicze wykorzystanie gleb	
5. Zagrożenia gleb w gminie Milejów	str. 23
6. Rozwój przestrzenny gminy	str. 25
7. Podsumowanie	str. 26
8. Spis rycin, tabel, fotografii i załączników	str. 27
9. Bibliografia	str. 30
10. Załączniki	str. 32

Wstęp

Gmina Milejów jest gminą wiejską o charakterze rolniczym. Znajduje się we wschodniej Polsce, w centralnej części województwa lubelskiego. Jest jedną z sześciu gmin powiatu łęczyńskiego, położoną w jego południowej części. Graniczy z gminami Puchaczów, Łączna, Mełgiew, Piaski, Trawniki, Siedliszcze (ryc. 1-3).

Ryc. 1. Położenie województwa lubelskiego w Polsce, mapa w skali 1 : 10 000 000

Ryc. 2. Położenie powiatu łęczyńskiego w województwie Lubelskim, mapa w skali 1 : 3 500 000

Stanowi teren bagienno-torfowiskowy z licznymi rozlewiskami i podmokłymi łąkami.

Powierzchnia gminy wynosi 11 654 ha, z czego 57% zajmuje utworzony w 1990 roku Nadwieprzański Park Krajobrazowy wraz z otuliną¹. Gmina ma charakter rolniczy i zamieszkuje ją 9263 osoby.

Duża ilość gruntów ornych, brak miast, a także obecność zakładów przetwórstwa spożywczego czynią z niej idealny teren do badania wpływu gleb na rozwój obszaru. Miejsce to jest mi też szczególnie bliskie ze względu na to, że mieszkam tu całe swoje dotychczasowe życie i jako dziecko biegałam po tutejszych łąkach, polach i sadach.

Ryc. 3. Położenie gminy Milejów w powiecie łęczyńskim, mapa w skali 1 : 400 000

¹ Całościowy obszar parku 6261ha, z otuliną 11 185ha

2. Środowisko przyrodnicze gminy

a) Geologia

Według mapy „Jednostki tektoniczne Polski”, obszar gminy jest częścią prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej i mezozoicznej niecki lubelskiej.²

Pod względem fizjograficznym jest to pogranicze dwóch wielkich regionów geograficznych – Wyżyny Lubelskiej i Polesia Lubelskiego. Zachodnia część leży w subregionie – Równina Łuszczowska, a wschodnia – w Obniżeniu Dorohuskim.³

Równina Łuszczowska, będąca częścią Wyżyny Lubelskiej, charakteryzuje się silnie wyrównaną powierzchnią. Na jej terenie margle zalegają płytko pod osadami czwartorzędowymi. Wapienie występują przeważnie w południowo-zachodniej części gminy. Subregion Polesia, Obniżenie Dorohuskie, to nizinny obszar, stanowiący trójkątne obniżenie między Równiną Łuszczowską, Pojezierzem Łęczyńsko-Włodawskim i Pagórami Chełmskimi. Osady czwartorzędowe zalegają tu na wapienno-marglistym podłożu. Ich miąższość jest tu większa niż w obrębie Równiny Łuszczowskiej.

Wśród osadów czwartorzędowych z pewnością warto wspomnieć o lessach, występujących w postaci cienkich, nieciągłych pokryw. Są to utwory pochodzenia eolicznego, które powstały pod koniec czwartorzędu podczas ostatniego glacjału. W związku z mroźnym klimatem i skąpą pokrywą roślinną w tamtym okresie na przedpolu lodowca zachodziły procesy wietrzenia. Wiatr transportował pył i osadzał go między innymi na terenie dzisiejszej gminy. Lessy występują w zachodniej, szczególnie w północno-zachodniej części obszaru.

Środkowa część zdominowana jest przez aluwia i piaski. Dalej w kierunku wschodnim występują torfowiska niskie i piaski mniej lub bardziej gliniaste.⁴

² Podział Polski na jednostki tektoniczne, W. Pożaryski, 1974

³ Według podziału fizjograficznego Wyżyny Lubelskiej A Chałubińska, T Wilgat 1954

⁴ Na podstawie Mapy glebowo-rolniczej 1:100 000 byłego województwa lubelskiego arkusz 4 jung Puławy

b) Klimat

Według regionalizacji klimatycznej Polski W. Okołowicza, D. Martyn⁵ gmina Milejów położona jest w strefie klimatu umiarkowanego, regionu lubelskiego z wyraźniejszymi cechami kontynentalizmu: przy przeważającym udziale powietrza polarno-morskiego zaznacza się wyraźny udział mas polarno-kontynentalnych, przy dominacji wiatrów z sektora zachodniego znaczny jest udział wiatrów z sektora wschodniego. Przejściowość ta odzwierciedla się również w stosunkach termicznych, a w szczególności rocznej amplitudzie temperatury powietrza: przy średniej temperaturze lipca ok. 18°C i stycznia ok. -3,5°C, amplituda wynosi ok. 21,5°C. Roczna suma opadów, wynosi około 550 mm, czyli jest nieznacznie mniejsza od średniej wartości dla kraju (560 mm) i typowa dla pogranicza wyżyn i nizin środkowopolskich. Mimo tak niewielkiego opadu, w gminie wyczuwalna jest obecność wody, szczególnie ze względu na zalewanie pól podczas wiosennych roztopów. Liczba dni pogodnych jest bardzo wysoka. Najpogodniejszą porą roku jest lato, również wiosną zachmurzenie jest mniejsze niż jesienią.

c) Wody

Fot.1. Rzeka Wieprz (fot. D. Zdunek)

⁵ Atlas geograficzny dla szkół ponadgimnazjalnych, 2012. Wyd. Nowa Era, w-wa; str.178-179.

Najważniejszą rzeką odwadniającą charakteryzowany obszar jest bez wątpienia przedstawiony na fotografii (fot.1.) Wieprz, który płynąc południkowo, dzieli go na dwie części: zachodnią i wschodnią. W czasach średniowiecza stanowił on linię graniczną pomiędzy państwem polskim a ruskim.

Wieprz jest ciekim II rzędu, stanowi prawy dopływ Wisły. Rzeką wyróżnia się dużym stopniem naturalności, o czym świadczą liczne meandry oraz starorzeczno-odcinki dawnego koryta. W okolicy Łańcuchowa Wieprz wchodzi w przełom łączyński z charakterystycznymi wysokimi, stromymi zboczami i wąskim dnem. Potwierdzeniem wyjątkowego charakteru tego odcinka rzeki, a także występującej tu flory i fauny, było utworzenie w 1990 roku Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego, a w późniejszych latach obszaru Natura 2000 Dolina Środkowego Wieprza⁶.

Fot.2. Widok na tory kolejowe nad kanałem Wieprz - Krzna w miejscowości Zgniła Struga (fot. D. Zdunek)

Antropogenicznym elementem doliny jest fragment kanału Wieprz - Krzna, który znacząco wpływa zarówno na środowisko przyrodnicze, jak i na działalność człowieka. Początkowo przyczynił się do wzrostu plonów i nawodnienia poddanych melioracji terenów, jednak finalnie została zachwiana równowaga i gleby w pobliżu kanału zostały przesuszone.

⁶ Kod obszaru PLH060005

Istotną rolę w regulacji stosunków wodnych pełni też Mogielnica - prawobrzeżny, uregulowany dopływ Wieprza, który przejmuje wody z pól uprawnych. Innym prawobrzeżnym dopływem Wieprza na terenie gminy jest też Białka. W okolicach Jaszczowa i Milejowa występują też niewielkie cieki, wykorzystujące występujące tu dolinki.

d) Gleby

Gmina Milejów wyróżnia się, na tle powiatu, dosyć dobrymi glebami. W zależności od warunków przyrodniczych wykształciły się tu gleby: płowe, brunatne eutroficzne, brunatne dystroficzne, bielcowe, rdzawe, czarne ziemie, gleby torfowe hemowe, murszowe oraz mady (załącznik 1).

Jednostki glebowe po aktualizacji do klasyfikacji gleb Polski 1989 (PTG 1989)	Zbliżone jednostki glebowe według systematyki gleb Polski 2011
Gleby bielcowe	Gleby bielcowe
Gleby rdzawe	Gleby rdzawe
Kompleks gleb brunatnych i płowych	Kompleks gleb brunatnych eutroficznych i gleb płowych
Gleby płowe wytworzone z utworów pyłowych wodnego pochodzenia	Gleby płowe
Gleby płowe wytworzone z lessów i utworów lessowatych (lessopodobnych) niecałkowicie nawapienne	Gleby płowe
Gleby torfowe wytworzone z torfowisk niskich	Gleby torfowe hemowe
Mady rzeczne lekkie średnie oraz ciężkie	Mady właściwe

Tabela 1. Zestawienie zbliżonych jednostek gleb Polski 2011 z jednostkami glebowymi gleb Polski PTG 1989, opracowanie własne na podstawie Roczników Gleboznawczych

Największą powierzchnię zajmują gleby brunatne i płowe, najmniej zaś jest czarnych ziem. szczegółową charakterystykę typów genetycznych i bonitacyjnych przedstawiam w kolejnych rozdziałach.

e) Roślinność

Lasy stanowią niewielki odsetek powierzchni gminy (niecałe 16%). Wśród tych niezbyt licznych zbiorowisk leśnych, występujących głównie na wschodzie gminy, dominuje las mieszany i łęgowy z zarysowaną piętrowością: ściółka, runo, podszyt

Fot.3. Widok na las w Klarowie (fot. D. Zdunek)

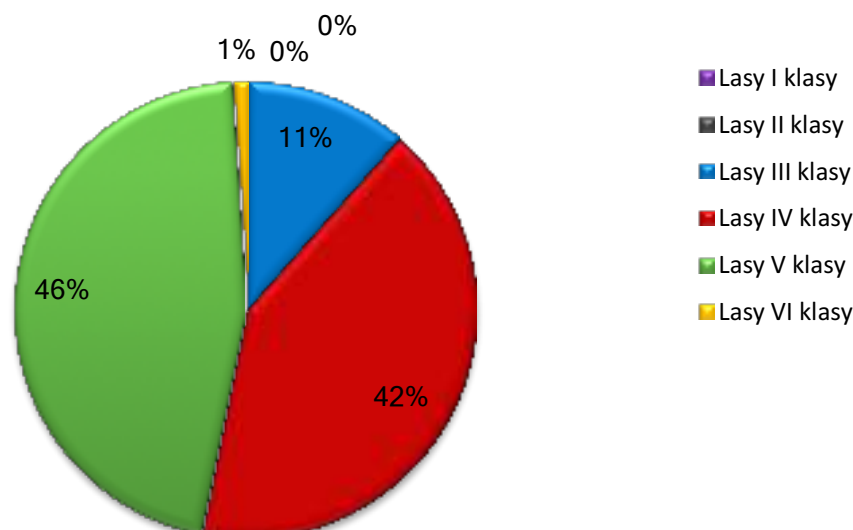
Fot.4. Łąki w Klarowie (fot. D. Zdunek)

z licznymi krzewami, drzewa. Występują tu między innymi lasy mieszane świeże, a także olsy i łągi olsowe z domieszką jesionu wyniosłego. Niezwykle wartościowym przykładem zbiorowiska roślinnego gminie jest fragment dąbrowy świetlistej w pobliżu Klarowa. Licznie występującą tam rośliną jest rurówka wonna.

Lasy mieszane występują w pobliżu Jaszczowa, Klarowa, Łącuchowa i Milejowa. Można w nim spotkać wiele roślin runa leśnego objętych ochroną, między innymi: konwalię majową, lilię złotogłów, widłaka goździstego czy barwinka pospolitego.

Powszechnie występującymi drzewami na terenie gminy są wierzby, olsze czarne, jesiony, brzozy oraz sosny zwyczajne. Znajdziemy wśród nich również drzewa pomnikowe: trzy lipy drobnolistne, buk pospolity, modrzew europejski, lipa srebrzysta, dąb szypułkowy oraz platan klonolistny.

Klasyfikacja bonitacyjna lasów

Ryc. 4. Procentowy udział poszczególnych klas bonitacyjnych lasów na terenie gminy Milejów, opracowanie własne na podstawie zestawienia gruntów z dnia 23.08.2017r.

Okolo 29% powierzchni opisywanej gminy stanowią łąki. Można tam znaleźć nie tylko rzeżuchę łąkową, mniszki lekarskie, filaretki i jaskry, ale także złocenie białe i krwiściągę lekarskie. Szczególnie cenne pod względem florystycznym i faunistycznym, oprócz terenów przy ujściu Mogielnicy są łąki w rejonie Białki, Wólki Bieleckiej oraz Zgniłej Strugi.

Szczególnie cenne gatunki zostały objęte ochroną w ramach Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego.

Występuje tu m.in. brzoza niska - roślina torfowiskowa stanowiąca relikw epoki polodowcowej Można też znaleźć rośliny wodne: *salwinia pływająca*, *rzęsa garbata*, *grązel żółty*, *grzybień biały*, łąkowe: *kosaciec syberyjski*, *storczyk szerokolistny*, leśne np. *lilia złotogłów*, a także kserotermiczne:

milek wiosenny, *zawilec wielokwiatowy*, *ożanka właściwa*, *czy dziewięciśil bezłodygowy*.

Fot.5. Lipa drobnolistna w Milejowie (fot. D. Zdunek)

Kredowo-gliniaste zbocza doliny wieprza porastają skupiska zarośli kserotermicznych z macierzanką Marshalla, mikołajkiem piaskowym czy czosnkiem kątowym. Często w przerwach między zbiorowiskami roślin ciepłolubnych na skałach wapiennych występują murawy z roślinami charakterystycznymi dla stepów.

Na omawianym terenie występują także ekosystemy torfowiskowe. Dominuje tu torfowisko niskie, między innymi w dolinie Białki. Na terenie Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego występuje też torfowisko przejściowe. W okolicach Zgniłej Strugi i Maryniowa występują torfianki, a na południe od Wólki Bieleckiej - potorfia, wypełnione wodą, z charakterystyczną roślinnością wodno-szuwarową. Fauna reprezentowana jest, między innymi, przez: bezkręgowce: *złaczkoń szafraniec*, *złotka większa*, *czerwończyk nieparek*, *czerwończyk fioletek*, *modraszek nausitous*, *modraszek telejus*, *trzepla zielona*, a także ssaki: *wydra* i *bóbr europejski*. Występowanie bobra europejskiego świadczy o znacznej poprawie jakości wód Wieprza.

3. Charakterystyka gleb gminy

Milejów

Gleby płowe

Zróżnicowanie gleb omawianego obszaru przedstawiłam w załączniku 1.

Dużą część gminy Milejów zajmują gleby płowe. Na północnym zachodzie zostały one wytworzone z lessów I kompleksu glebowego, zaś nieco bardziej na południe występują wytworzone z utworów lessowatych podścielonych piaskami lub piaskami gliniastymi II i IV kompleksu glebowego.

Utwory lessowate to pyłowe skały, które są podobne do lessów pod względem składu granulometrycznego. Porowatość powstałych na nich gleb jest niższa niż tych, które powstały na lessach. Na Równinie Łuszczowskiej zalegają one na wysokościach od 170 do 220m n.p.m.⁷

Gleby płowe wytworzone z utworów lessopodobnych podścielone wapieniami IV kompleksu glebowego występują na południowym-zachodzie gminy. Podobnie jest z występującymi tam glebami płowymi IV kompleksu glebowego podścielonymi piaskami.

Na wschód od Wieprza gleby płowe charakteryzują się słabszymi właściwościami i najczęściej są to gleby V kompleksu glebowego. Gleby płowe wytworzone na piaskach gliniastych mocnych pylastych IV kompleksu glebowego występują jedynie na niewielkim obszarze w północnej części gminy. Na wschodzie gleby płowe wytworzone zostały na piaskach gliniastych mocnych i lekkich podścielonymi piaskami.

Wytworzenie się części gleb charakteryzowanego obszaru z utworów lessowatych wiąże się z ich kwaśnym lub słabo kwaśnym odczynem (o pH wynoszącym około 5-6). Są to gleby gorszej jakości niż te, które powstały na lessach. Ich wartość użytkowa jest

⁷ Na podstawie Turski Ryszard, Uziak Stanisław, Zawadzki Saturnin, "Gleby [w:] Środowisko Przyrodnicze Lubelszczyzny" pod redakcją naukową Stanisława Uziaka i Ryszarda Turskiego, Lublin 2008, Lubelskie Towarzystwo Naukowe

więc niższa, szczególnie w przypadku gleb podścielonych piaskami. Poziom próchniczny gleb pływych powstałych z lessów ma najczęściej kilkanaście centymetrów, a poziom przemycia jest jasno-szary. Jednak, jak widać na wykonanym przeze mnie profilu (ryc. 9), miąższość poziomu humusowego może być większa.

Gleby wytworzone z utworów pyłowych i piasków naglinowych nie mają w swoim składzie węglanu wapnia. Zawierają około 2% próchnicy, ich struktura nie jest zbyt trwała, a wartość użytkowa kształtuje się na średnim poziomie.⁸

Gleby Brunatne

Gleby brunatne znajdują się przede wszystkim w zachodniej części obszaru. Przeważnie są to gleby II kompleksu glebowego, nieco rzadziej I i IV. Gleby brunatne V kompleksu glebowego występują jedynie w pobliżu Zalesia i Wólki Łańcuchowskiej. Zostały one wytworzone z lessów lub utworów lessowatych podścielonych piaskami, piaskami gliniastymi, lub, na południu, wapieniami.

Zmiana składu mechanicznego zachodzi na mniejszych głębokościach (powyżej 50cm) zachodzi ona w glebach V kompleksu glebowego w okolicy Zalesia, niż glebach brunatnych eutroficznych i dystroficznych w pozostałych częściach gminy.

Gleby brunatne charakteryzuje jednorodny skład skały macierzystej, głównym minerałem jest kwarc, nie występuje zaś węglan wapnia.

Próchniczność gleb brunatnych jest średnia, a kwasy próchniczne występują w podobnych ilościach i dopiero intensywne nawożenie może zmienić stosunek ilościowy kwasów huminowych i fulwowych, zwiększając urodzajność gleby.

Kompleks gleb bielcowych i rdzawych

Podłożem gleb bielcowych i rdzawych są zwykle piaski luźne, słabogliniaste i gliniaste podścielone piaskami. Występują one we wschodniej części obszaru. Dużo jest gleb wytworzonych na piaskach gliniastych lekkich, nieco mniej na piaskach gliniastych mocnych. Część gleb z kompleksu bielcowych i rdzawych powstało na

⁸ Na podstawie Turski Ryszard, Uziak Stanisław, Zawadzki Saturnin, "Gleby [w:] Środowisko Przyrodnicze Lubelszczyzny" pod redakcją naukową Stanisława Uziaka i Ryszarda Turskiego, Lublin 2008, Lubelskie Towarzystwo Naukowe

piaskach słabogliniastych i luźnych. Gleby powstałe na piaskach słabogliniastych (wschodni kraniec gminy i okolice Maryniowa w pobliżu lasów) i luźnych (południowy kraniec).

Pod lasami występują gleby bielcowe⁹, którym sprzyjają cechy utworów piaskowych. Charakteryzują się one małą zwięzłością, wysoką przepuszczalnością i dużym zakwaszeniem. Na charakteryzowanym obszarze nie różnią się znacząco od klasycznego profilu gleby bielcowej (załącznik 4).

Gleby rdzawe charakteryzują się kwaśnym lub bardzo kwaśnym odczynem (o pH od 3 do 5) w górnych poziomach. Nie ma w nich zbyt wiele kationów zasadowych. Przy większej wilgotności mogą przez proces bielcowienia przekształcić się w gleby bielcowe.¹⁰

Mady

W środkowej części gminy, w dolinie Wieprza, występują gleby aluwialne – mady rzeczne. Podścielają je piaski lub piaski luźne. Na północy występują mady bardzo lekkie IX kompleksu glebowego. Kierując się na południe występują tu też mady średnie i mady lekkie podścielone piaskami (ze zmianą składu mechanicznego poniżej 50cm) VIII kompleksu glebowego, a w okolicach Klarowa mady bardzo lekkie VII kompleksu glebowego i mady lekkie podścielone piaskami, gdzie podłoże zalega płytko (powyżej 50cm) VI kompleksu glebowego. Dalej na południe mady są lepszej jakości użytkowej, występują mady lekkie i średnie podścielone piaskami V i IV kompleksu glebowego. Natomiast na samym południowym krańcu gminy, obok mad średnich na piaskach IV kompleksu glebowego występują mady średnie podścielone piaskami II kompleksu glebowego. Profil mad występujących na terenie gminy nie odbiega znacząco od profilu klasycznego.

Odczyn mad jest zbliżony do obojętnego w górnych warstwach profilu glebowego, niżej jest lekko kwaśny. Gęstość objętościowa pyłu ilastego wynosi od 0,65 do 0,9g/cm³ bliżej powierzchni i wzrasta z głębokością. Mady średnie charakteryzują się pyłowym

⁹ Na podstawie zestawienia Mapy glebowo-rolniczej 1:100 000 byłego woj. lubelskiego arkusz 4 jung Puławy z Mapą Gleb Polski w skali 1 : 300 000 Red. Musierowicz 1957-1960 z Arkusza D5 Lublin Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa Puławy

¹⁰ Na podstawie Turski Ryszard, Uziak Stanisław, Zawadzki Saturnin, "Gleby [w:] Środowisko Przyrodnicze Lubelszczyzny" pod redakcją naukową Stanisława Uziaka i Ryszarda Turskiego, Lublin 2008, Lubelskie Towarzystwo Naukowe

składem granulometrycznym, a ciężkie - ilastym. Mady ciężkie związane są z występowaniem obszarów, gdzie woda przepływa powoli.¹¹

Gleby torfowe i murszowe

Gleby torfowe powstałe z torfowiska niskiego znajdują się przede wszystkim w wschodniej i środkowej części gminy Milejów. Kompleksy trwałych użytków zielonych są przede wszystkim użytkami średnimi, ale występują także użytki zielone słabe i bardzo słabe, w tym użytki zielone słabe na glebach torfowych powstałych z torfowiska niskiego podścielonymi piaskami, zalegającymi poniżej 50cm. Profil gleby torfowej występującej na terenie gminy przedstawiłam na rysunku (Zał. 6).

W centralnej części gminy gleby torfowe zmniejszają swoją powierzchnię na rzecz gleb murszowych, powstających pod wpływem wody stagnującej, czyli takiej, która pozostaje w bezruchu. Masa torfowa w dolinie Wieprza jest nasycona wodami gruntowymi z dużą zawartością kationów wapnia.

W wyniku zmian ewolucyjnych zabagniane i bagienne gleby organiczne przekształcają się w gleby murszowe. Substancja organiczna stanowiąca ponad 20% warstwy korzeniowej zmienia strukturę z włóknistej czy gąbczastej na agregatową, czyli taką, w której związki organiczne i mineralne wiążą się ze sobą, tworząc skupienia. Wraz z postępującym murszeniem zwiększa się popielność warstwy. Gleby murszowate mogą ulec znacznemu spłyceniu warstwy organicznej. Dzieje się tak na skutek szybkiej mineralizacji tych gleb, przez co jej miąższość się zmniejsza, czasem nawet do kilku centymetrów jak w wypadku sytuacji, która miała miejsce pod Łysołajami.¹²

¹¹ Na podstawie Turski Ryszard, Uziak Stanisław, Zawadzki Saturnin, "Gleby [w:] Środowisko Przyrodnicze Lubelszczyzny" pod redakcją naukową Stanisława Uziaka i Ryszarda Turskiego, Lublin 2008, Lubelskie Towarzystwo Naukowe

¹² Na podstawie Turski Ryszard, Uziak Stanisław, Zawadzki Saturnin, "Gleby [w:] Środowisko Przyrodnicze Lubelszczyzny" pod redakcją naukową Stanisława Uziaka i Ryszarda Turskiego, Lublin 2008, Lubelskie Towarzystwo Naukowe

4. Człowiek w środowisku przyrodniczym

a) Osadnictwo

Badania archeologiczne w Jaszczowie wskazują, iż początki osadnictwa na charakteryzowanym obszarze sięgają czasów prehistorycznych. Ludzie osiedlili się na rozległej wydmie, na której później powstało grodzisko. Pierwsza pisemna wzmianka o Jaszczowie pochodzi jednak dopiero z 1437 roku. Drugą wsią, na obszarze której znaleziono ślady osadnictwa, jest Klarów. Znajdował się tak gród słowiański, który zrekonstruowano w Wólce Bieleckiej. Parafia w Łąncuchowie powstała na przełomie XIV i XV wieku, jednak ludzie osiedlali się w tej wsi już w neolicie. Najstarszą miejscowością w gminie jest Białka, parafia istniała tu od 1053r.¹³

W skład gminy wchodzi sołectwa: Antoniów, Antoniów-Kolonia, Białka, Białka-Kolonia, Cyganka, Dąbrowa, Górne, Jaszczów, Jaszczów-Kolonia, Kajetanówka, Klarów, Łąncuchów, Łysołaje, Łysołaje-Kolonia, Maryniów, Milejów, Milejów-Osada, Ostrówek-Kolonia, Popławy, Starościce, Wólka Bielecka, Wólka Łąncuchowska, Zalesie oraz Zgniła Struga.

Urząd gminy znajduje się w miejscowości Milejów. Jest to osada o największej liczbie ludności na terenie gminy, pełniąca funkcję administracyjną.

Charakterystyczna dla gminy jest zabudowa zagrodowa. Większość zabudowań powstała w latach 1945 – 1970, co wiąże się z ich niskim zaawansowaniem technologicznym i niską efektywnością wykorzystania energii cieplnej.

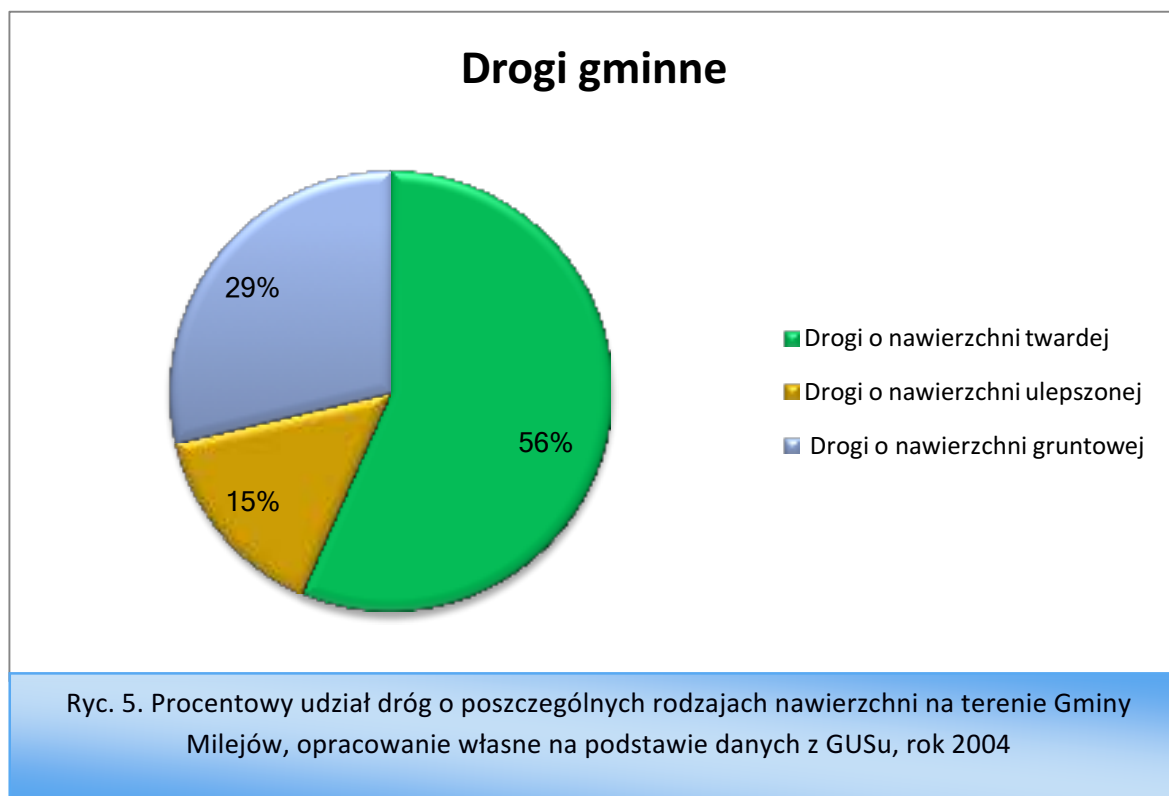
¹³ Na podstawie tekstu autorstwa Kazimierza Wosia „Z dziejów miejscowości w gminie Milejów”[w:] „Powiat Łęczyński monografia krajoznawcza”

b) Transport

Charakter rolniczy gminy, brak „dużego przemysłu” oraz inne czynniki historyczne sprawiły, że sieć transportowa opisywanego obszaru pozbawiona jest drogi o znaczeniu międzynarodowym czy też krajowym. Przebiega tędy droga wojewódzka nr 829 (aktualnie remontowana), 10 dróg powiatowych i 49 gminnych, z których tylko 56% posiada nawierzchnię asfaltową.

Fot.6. Remont drogi wojewódzkiej nr 829 (fot. D. Zdunek)

Oprócz dróg dużą rolę w transporcie pełni też kolej, zwłaszcza Jaszczów, w którym znajduje się stacja kolejowa. Przebiega tędy linia kolejowa nr 7 Lublin-Chełm oraz linia łącząca Jaszczów z Kopalnią Węgla Kamiennego w Bogdance. Linia kolejowa Lublin-Chełm ma znaczenie państwowe.

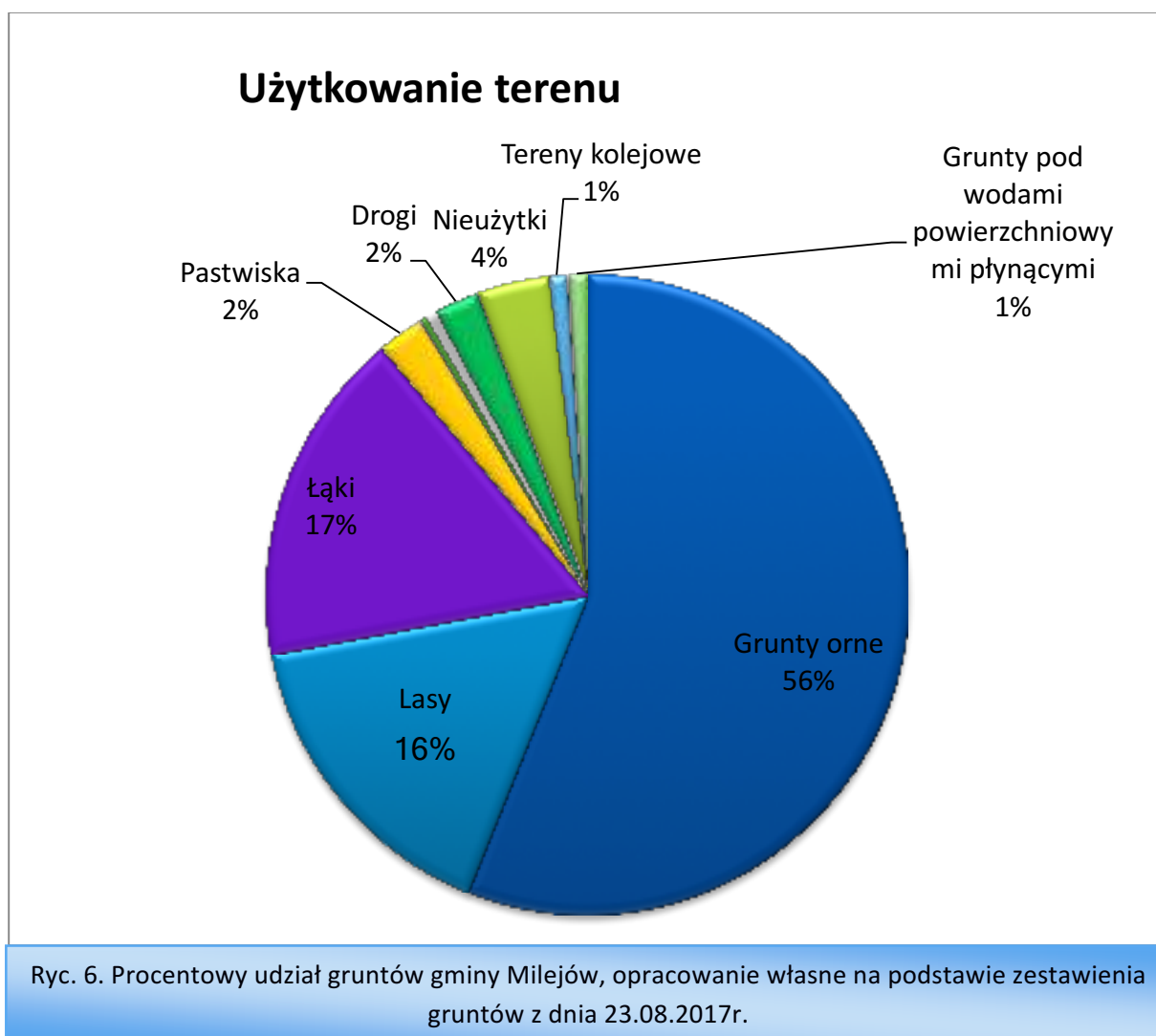
Fot.7. Dworzec kolejowy w Jaszczywie (fot. D. Zdunek)

Fot.8. Stacja w Jaszczywie (fot. D. Zdunek)

c) Struktura użytkowania terenu

Gmina Milejów jest gminą rolniczą, o czym świadczy wysoki udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni. Grunty orne zajmują największy obszar (ponad 6533 ha) i stanowią aż 56%, co z łąkami (17%) i pastwiskami (2%) daje aż 75% powierzchni gruntów. Przedstawiona na wykresie struktura użytkowania ziemi (w tym niewielki odsetek lasów) wynika, jak sądę, z obecności dobrej jakości gleb.

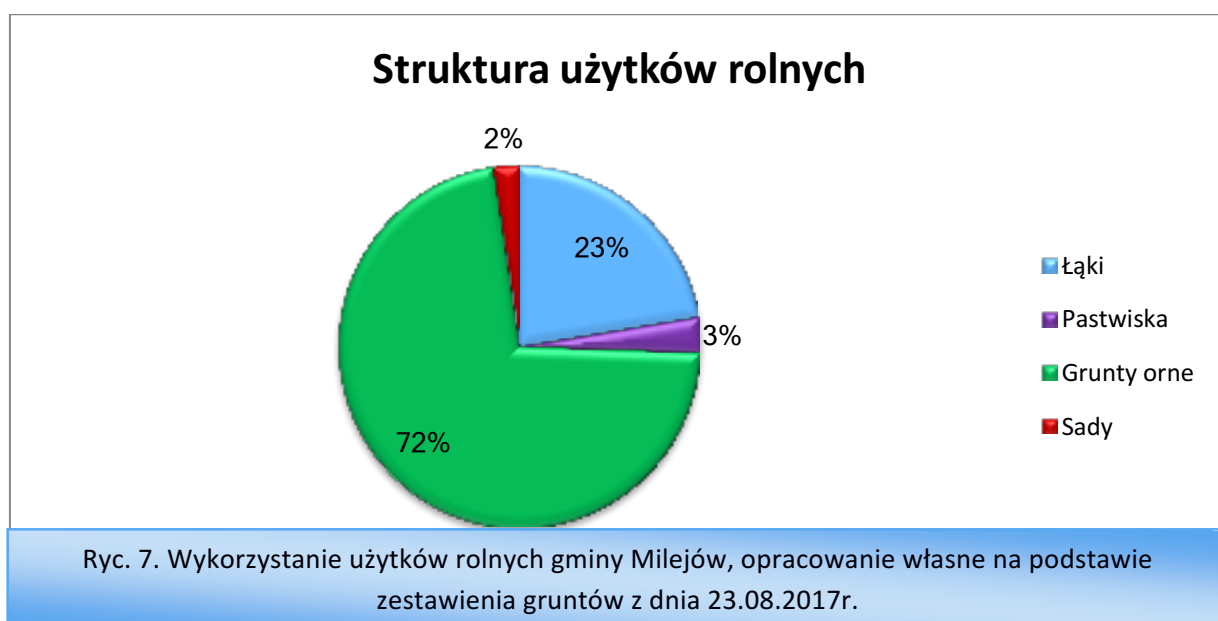
14

¹⁴ Na wykresie pominięto grunty zajmujące mniej niż 1% powierzchni gminy

Zestawienie gruntów

Grunty	powierzchnia[ha]
Grunty orne	6533,4183 ha
Lasy	1858,8572 ha
Łąki	1967,7005 ha
Pastwiska	273,4145 ha
Tereny mieszkaniowe	37,9516 ha
Tereny przemysłowe	22,8426 ha
Inne tereny zabudowane	32,033 ha
Zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	0,7896 ha
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	11,9377 ha
Drogi	262,8516 ha
Grunty zadrzewione i zakrzewione	5,4879 ha
Nieużytki	418,4777 ha
inne tereny komunikacyjne	0,4167 ha
Tereny kolejowe	103,1146 ha
Grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	5,7911 ha
Grunty pod rowami	8,3182 ha
Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	102,4189 ha
Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	0,1675 ha
Grunty pod stawami	0,0404 ha

Tabela 2. Powierzchnia poszczególnych gruntów gminy Milejów, opracowanie własne na podstawie zestawienia gruntów z dnia 23.08.2017r.

Fot.9 Sad w Starościcach (fot. D. Zdunek)

Fot.10 Uprawy rzepaku pod Milejowem(fot. D. Zdunek)

Fot.11 Uprawy kukurydzy w Kolonii Antoniów, zdjęcie panoramiczne (fot. D. Zdunek)

Fot.12 Uprawy buraków cukrowych w Antoniowie
(fot. D. Zdunek)

Fot.13 Uprawy pomidorów w Antoniowie
(fot. D. Zdunek)

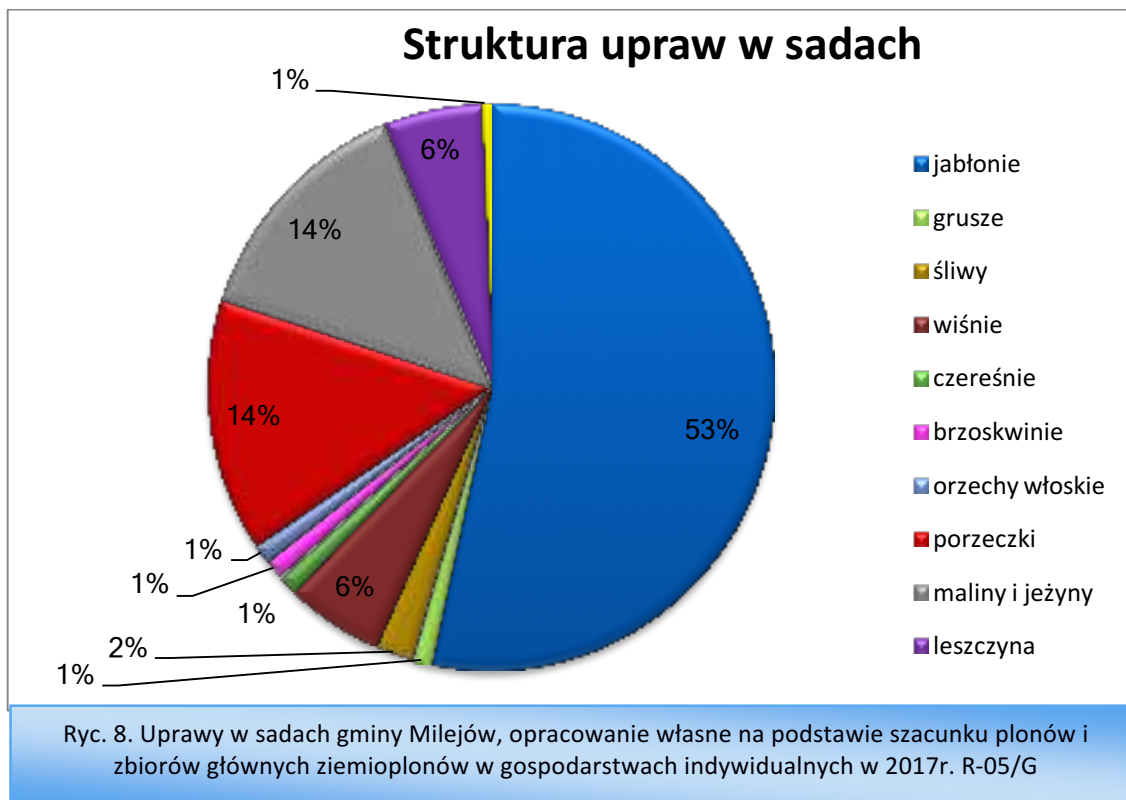
Fot.14 Uprawy pszenicy w Starościcach (fot. D. Zdunek)

d) Wykorzystanie rolnicze gleb

Gleby gminy Milejów, jak już wspomniałam, są przeważnie dobre. Dotyczy to w szczególności zachodniej części charakteryzowanego obszaru, gdzie przeważają użytki I i II kompleksu glebowego.

We wschodniej części obszaru gleby są już słabsze. Przeważa tu IV, V i VI kompleks glebowy, wykorzystywany pod uprawę mniej wymagających roślin: żyto, pszenżyto, owies i ziemniaki. Występują także duże obszary użytków zielonych średnich, związanych z glebami torfowymi wytworzonymi pod roślinnością torfowiska niskiego. Mady występujące w środkowej części omawianego obszaru wykorzystano pod użytki zielone. Słabsze gleby zostały też zagospodarowane pod lasy i nieużytki.

Najlepsze gleby (brunatne i płowe) wykorzystane są pod uprawy roślin o wysokich wymaganiach. Częstym widokiem w Starościcach, Antoniowie czy Łańcuchowie są krajobrazy pól z różnymi odmianami pszenicy. Rolnicy sieją tu zarówno pszenicę ozimą, jak i jarą, która zajmuje jednak większe powierzchnie¹⁵. Inne powszechnie uprawiane rośliny to burak cukrowy, rzepak i kukurydza.

¹⁵ Na podstawie szacunku plonów i zbiorów głównych ziemioplonów w gospodarstwach indywidualnych w 2017r. R-05/G, opracowanie: Grzegorz Paczkowski

Nie bez powodu Milejów kojarzony jest z przetwórstwem owocowo-warzywnym. W krajobrazie gminy są również szklarnie oraz sady, wśród których, jak widać na wykresie(ryc. 8), w ogromną rolę odgrywają jabłonie. Niemalę powierzchnie zajmują jednak również porzeczki, maliny, jeżyny, wiśnie czy leszczyna. W uprawach ogrodniczych natomiast największą rolę odgrywają pomidory, uprawiane również bez osłony. Duże powierzchnie zajmuje kapusta, kalafior, marchew, pomidory i ogórki.

5. Zagrożenia gleb gminy Milejów

Przewodnie cechy środowiska przyrodniczego (rozdział 2) sprawiają, że jedynym zagrożeniem dla gleb jest działalność człowieka. Szczególnie destrukcyjnym czynnikiem jest chemizacja rolnictwa.

W wyniku coraz większego zużycia nawozów naturalnych i pestycydów może zostać zachwiana równowaga w glebie, a w następstwie w roślinach, które zagrażają zdrowiu ludzi i zwierząt. Dzieje się tak, gdyż występowanie jednego pierwiastka w większych ilościach niesie za sobą mniejsze pobieranie innego. Zbyt intensywna chemizacja wpływa też negatywnie na faunę glebową i drobnoustroje przeprowadzające reakcje, w wyniku których dochodzi do przemiany związków azotu w glebie. Dodatkowo urbanizacja, rozwój przemysłu i komunikacji mogą doprowadzić do zanieczyszczenia gleb związkami siarki i nadmiernej koncentracji metali ciężkich wśród szlaków komunikacyjnych.

Również ciężkie maszyny i narzędzia zagrażają glebie. W wyniku jej ugniatania pogarszają się stosunki powietrzne. Niestety jest to nieunikniony element rozwoju rolnictwa i dziś

Fot.15 Rolnik stosujący środki ochrony roślin (fot. D. Zdunek)

niemożliwe jest przeprowadzanie prac polowych bez użycia maszyn ciężkich.

Kolejnym zagrożeniem jest nieprawidłowa melioracja. Wykopanie kanału Wieprz-Krzna spowodowało degradację i erozję gleb, a także murszenie torfów i przesuszenie gruntów w pobliżu kanału. Obecnie na opisywanym obszarze przeprowadzane są prace, celem udoskonalenia dotychczasowych zabiegów melioracyjnych.

Innymi z zagrożeń są straty ilościowe gleb wynikające z erozji. Spora część z nich powstała na pylastych i piaszczystych, które ze względu na swoją strukturę są podatne na erozję wodną i wiatrową, a sprzyja temu fakt, że w naszych warunkach

klimatycznych gleba użytkowana rolniczo jest pozbawiona przez znaczną część roku zwartej pokrywy rolnej. Dodatkowo niektórzy rolnicy nadal często stosują orkę wzdłuż stoku. Jednak Równina Łuszczowska charakteryzuje się długimi, łagodnymi zboczami, co zmniejsza ryzyko erozji wodnej, gdyż spływy nie są aż tak gwałtowne. Gleby gminy Milejów są więc nią zagrożone w ograniczonym stopniu. Silna erozja dotyczy niewielkiej ilości gleb. Dużo większym obszarom zagraża erozja słaba, która nie jest aż tak niebezpieczna.

Straty ilościowe gleb może powodować również przejmowanie ich na cele, które nie są związane z rolnictwem czy leśnictwem(osadnictwo, sieć dróg, przemysł).

6. Rozwój przestrzenny gminy

Według strategii rozwoju gminy Milejów na lata 2015 – 2022 wizją rozwoju charakteryzowanego obszaru jest rozwinięcie gospodarcze obszaru z zachowaniem czystego środowiska. Gmina ma być ekologiczna i przyjazna mieszkańcom, a rolnictwo wyspecjalizowane. Planuje się także podniesienie wykształcenia mieszkańców i modernizację infrastruktury, w celu podniesienie ich poziomu życia. Podniesienie wykształcenia mieszkańców związane jest z modernizacją i ulepszeniem wyposażenia szkół, a także rozwój oferty kulturalnej.

W ramach zachowania czystego środowiska zaplanowano ochronę zasobów środowiska naturalnego oraz cennych przyrodniczo obiektów, zwiększenie znaczenia energii odnawialnej między innymi poprzez budowę lamp hybrydowych i instalację systemów solarnych na budynkach gminy, rozwój gospodarki niskoemisyjnej, lepsze zagospodarowanie odpadów oraz poprawę energetyczną budynków. Planuje się również tworzenie nowych form ochrony przyrody.

Pragnąc wykorzystać dobrą lokalizację gminy postępuje modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej (między innymi na wsiach), jednak oprócz infrastruktury komunikacyjnej planowany jest również rozwój infrastruktury komunalnej i społecznej.

Kolejnym znaczącym punktem w rozwoju gminy jest restrukturyzacja rolnictwa czyli uczynienie go bardziej opłacalnym i racjonalnym. W ramach tego punktu wyznaczono takie cele jak rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, który tworzyłby rynek zbytu, wykorzystując lokalny potencjał, wzmacnianie systemu doradztwa rolniczego, promocja rolnictwa ekologicznego, pomoc dla rolników w pozyskiwaniu środków na modernizację gospodarstw, a także promowanie specjalizacji produkcji rolnej i edukacji rolników.

Planuje się też poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy poprzez promocję gminy i podnoszenie jej atrakcyjności inwestycyjnej.

Postępuje również modernizacja systemu melioracyjnego gminy, między innymi na często zalewanych polach w Antoniowie.

7. Podsumowanie

Reasumując, gmina Milejów charakteryzuje się, na tle powiatu, dobrymi glebami o niskim poziomie zagrożenia, co pozwala, a wręcz nakazuje rozwój rolnictwa. Gleby nie są zagrożone intensywną erozją wodną, a kopalnia węgla w Bogdance znajduje się w znacznej odległości. Dodatkowo plan rozwoju przestrzennego gminy jest skupiony na ochronie licznych walorów przyrodniczych i ekologicznym rolnictwie, a prawo lokalne zabrania budowy szkodliwych ośrodków, jak spalarni. W połączeniu z dobrą siecią komunikacyjną sytuacja ta powoduje rozwój przemysłu spożywczego i działania zakładów: „Kampol Fruit” Sp. z o.o. Zakład Przemysłu Owocowo-Warzywnego, P.P.H.U „Szot-Food” Michał Szot, ZPOW Milejów Sp. z o. o.

Lepsza jakość gleb jest charakterystyczna dla części gminy Milejów położonej po zachodniej stronie Wieprza. Pozwala to lepszy rozwój tej części gminy i jest przyczyną powstania, a jednocześnie i szansą rozwoju skupu zboża i zakładów przemysłu spożywczego w Milejowie.

Myślę, że należy przede wszystkim rozwijać przemysł spożywczy, którego potencjał nie jest aktualnie wykorzystany, jak i uświadamiać rolników, jak cenne są gleby i jak łatwo zniszczyć coś, co do pełnego wytworzenia potrzebowało bardzo długiego czasu. Szkolenia lub spotkania w gminie dotyczące nieprawidłowego stosowania środków ochrony roślin i nawozów mogłyby pomóc im w zrozumieniu tej kwestii.

Podsumowując wszystkie zebrane informacje, uważam, że wykorzystanie gleb na charakteryzowanym obszarze odznacza się dość wysokim stopniem racjonalności, który ma szansę zostać zachowanym lub zwiększonym w przyszłości.

Fot. 16. Z.P.O.W Milejów
(fot. D. Zdunek)

Fot. 17. Budynek Zrzeszenia Producentów Owoców i
Warzyw w Milejowie (fot. D. Zdunek)

Spis rycin, tabel, fotografii i załączników

Ryciny

Ryc. 1. Położenie województwa lubelskiego w Polsce - opracowanie własne na podstawie mapy Podział administracyjny po 1 stycznia 1999 r. Skala 1 : 5 000 000

Ryc. 2. Położenie powiatu ęczyńskiego w województwie lubelskim

Ryc. 3. Położenie gminy Milejów w powiecie ęczyńskim, źródło mapy: Zawisza Lesik, Powiat ęczyński monografia krajoznawcza

Ryc. 4. Procentowy udział poszczególnych klas bonitacyjnych lasów na terenie gminy Milejów, opracowanie własne na podstawie zestawienia gruntów z dnia 23.08.2017 r.

Ryc. 5. Procentowy udział dróg o poszczególnych rodzajach nawierzchni na terenie gminy Milejów, opracowanie własne na podstawie danych z GUSu, rok 2004

Ryc. 6. Procentowy udział gruntów gminy Milejów, opracowanie własne na podstawie zestawienia gruntów z dnia 23.08.2017 r.

Ryc. 7. Wykorzystanie użytków rolnych gminy Milejów, opracowanie własne na podstawie zestawienia gruntów z dnia 23.08.2017 r.

Ryc. 8. Uprawy w sadach gminy Milejów, opracowanie własne na podstawie szacunku plonów i zbiorów głównych ziemiplonów w gospodarstwach indywidualnych w 2017r. R-05/G

Fot.1. Rzeka Wieprz (fot. D. Zdunek)

Fot.2. Widok na tory kolejowe nad kanałem Wieprz - Krzna w miejscowości Zgniła Struga (fot. D. Zdunek)

Fot.3. Widok na las w Klarowie (fot. D. Zdunek)

Fot.4. Łąki w Klarowie (fot. D. Zdunek)

Fot. 5. Drzewo pomnikowe w Milejowie (fot. D. Zdunek)

Fot. 6. Remont drogi wojewódzkiej nr 829 (fot. D. Zdunek)

Fot. 7. Dworzec kolejowy w Jaszczowie (fot. D. Zdunek)

Fot. 8. Stacja w Jaszczowie (fot. D. Zdunek)

Fot. 9. Sad w Starościcach (fot. D. Zdunek)

Fot. 10. Uprawy rzepaku pod Milejowem (fot. D. Zdunek)

Fot. 11. Uprawy kukurydzy w Kolonii Antoniów, zdjęcie panoramiczne (fot. D. Zdunek)

Fot. 12. Uprawy buraków cukrowych w Antoniowie (fot. D. Zdunek)

Fot. 13. Uprawy pomidorów w Antoniowie (fot. D. Zdunek)

Fot. 14. Uprawy pszenicy w Starościcach (fot. D. Zdunek)

Fot. 15. Rolnik stosujący środki ochrony roślin (fot. D. Zdunek)

Fot. 16. Z.P.O.W Milejów (fot. D. Zdunek)

Fot. 17. Budynek Zrzeszenia Producentów Owoców i Warzyw w Milejowie (fot. D. Zdunek)

Tabele

Tabela 1. Zestawienie zbliżonych jednostek gleb Polski 2011 z jednostkami glebowymi gleb Polski PTG 1989, opracowanie własne na podstawie Roczników Gleboznawczych

Tabela 2. Powierzchnia poszczególnych gruntów gminy Milejów, opracowanie własne na podstawie zestawienia gruntów z dnia 23.08.2017 r.

Załączniki

Załącznik 1. Gleby na terenie gminy Milejów. Fragment Mapy glebowo-rolniczej 1:100 000 byłego województwa Lubelskiego arkusz 4 jung Puławy

Załącznik 2. Profil glebowy płowej, opracowanie własne

Załącznik 3. Profil gleby brunatnej opracowanie własne

Załącznik 4. Klasyczny profil gleby biellicowej, wydawnictwo Wiking, Pedosfera

Załącznik 5. Klasyczny profil mady, wydawnictwo Wiking, Pedosfera

Załącznik 6. Profil gleby torfowej, opracowanie własne

Załącznik 7. Profil czarnej ziemi, opracowanie własne

Bibliografia

Literatura:

- Chmiel Marianna, Zgoliński Wojciech, Stowarzyszenie Łańcuchów „Jest takie miejsce, jest taki kraj, gmina Milejów w fotografii” Łańcuchów 2013, Drukarnia Akapit sp. z o.o.
- Janicki Janusz, Korzeniowska Izabela, Kuna Tomasz, Mikołajko-Rozwałka Anna, Misiewicz Eugeniusz, Szpetko Zofia, Woś Kazimierz, Wróbel Elżbieta, "Powiat Łęczyński", Łączna 2006, Starostwo Powiatowe w Łęcznej
- Korzeniowska Izabela, Kuna Tomasz, Mikołajko-Rozwałka Anna, Misiewicz Eugeniusz, Szpetko Zofia, Woś Kazimierz, Woźnica Wiktor, "Powiat Łęczyński", Łączna 2002, Starostwo Powiatowe w Łęcznej
- Nowak Jerzy, Nowak Marianna, "Regiony Polski. Lubelszczyzna", Warszawa 1996, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
- Polskie Towarzystwo Gleboznawcze, "Roczniki Gleboznawcze Tom XL Nr 3/4 Systematyka Gleb Polski Wydanie Czwarte" Warszawa 1989, Państwowe Wydawnictwo Naukowe
- Polskie Towarzystwo Gleboznawcze, "Roczniki Gleboznawcze Tom LXII Nr 3", Warszawa 2011, Wydawnictwo "Wieś Jutra"
- Turski Ryszard, Uziak Stanisław, Zawadzki Saturnin, "Gleby [w:] Środowisko Przyrodnicze Lubelszczyzny" pod redakcją naukową Stanisława Uziaka i Ryszarda Turskiego, Lublin 2008, Lubelskie Towarzystwo Naukowe
- Woś Kazimierz „Nasza miejscowość” [w:] „Miejsca i ludzie jubileusz 100-lecia szkoły w Milejowie”, Lublin 2012, Comernet Sp. z o.o
- Zespół redakcyjny Chrzanowska Aneta, Kolary-Woźniak Małgorzata, Misiewicz Eugeniusz, "Powiat Łęczyński monografia krajoznawcza", Łączna 2007, Starostwo Powiatowe w Łęcznej

Internet:

- <http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/>
- <http://milejow.powiatleczynski.pl/>
- <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=93>

Źródła map:

- Mapa glebowo-rolnicza 1:100 000 byłego województwa lubelskiego arkusz 4 jung Puławy
- Mapa gleb Polski w skali 1:300 000 red. Musierowicz 1957-1960 z arkusza D5 Lublin Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa Puławy

Pozostałe Źródła

- Dane GUSu
- Zestawienie Gruntów z dnia: 2017-08-23 Województwo: lubelskie Powiat: łączyński Jednostka ewidencyjna: 061004_2 Milejów
- Wykaz użytków rolnych oraz lasów z podziałem na klasy gleboznawcze oraz grupy i podgrupy rejestrowe Według stanu na dzień 2017-08-23
- "Gmina Milejów. Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego część A. Analiza w zakresie uwarunkowań.", Milejów, 2007
- "Diagnoza strategiczna na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Milejów na lata 2015-2022. ZAŁĄCZNIK NR 1 do Strategii Rozwoju Gminy Milejów na lata 2015-2022 ", Milejów, czerwiec 2016
- "Strategia Rozwoju Gminy Milejów na lata 2015-2022", Milejów, czerwiec 2016

Załączniki
